

Nr 58

Utlåtande i anledning av motioner angående viss upphandling vid lokaliseringsstöd.

I de likalydande motionerna I: 183 av herr *Högström m. fl.* och II: 242 av herrar *Sundelin* och *Ekström* i Iggesund yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall hemställa att vid utgivande av lokaliseringsstöd de i motionerna anförda synpunkterna beaktas.

Motionerna

I motionerna erinras inledningsvis om att i propositionen 1964:185 angående riktlinjer för en aktiv lokaliseringspolitik uttalades att det lokaliseringspolitiska stödet skulle användas för att initiera företagsamhet som i sin tur kunde ge upphov till en fortsatt industriell utveckling. Det angavs i propositionen som önskvärt att medverka till att få till stånd industrier med stor »spridningseffekt», t. ex. företag som genom sitt behov av underleverantörer kan bidra till att supplementär industri startas i regionen. Motionärerna anser att i ett konjunkturläge med vikande sysselsättning en liknande målsättning borde kunna tillämpas vid upphandling i samband med lokaliseringsstöd. Deras förslag innebär att föreskrifterna om lokaliseringsstöd skall kompletteras med en rekommendation att upphandling bör ske på lokaliseringsorten eller inom den närmast liggande näringsgeografiska regionen.

Vissa uppgifter i anslutning till motionerna

Totala investeringskostnader för projekt med lokaliseringsstöd

En viss uppfattning om storleken av den upphandling som äger rum mer eller mindre i anslutning till de lokaliseringspolitiska stödåtgärderna kan erhållas genom uppgifter om de totala investeringskostnaderna i de projekt som fått lokaliseringsstöd i någon form. I följande tablå har några sådana uppgifter sammanställts. Uppgifterna avser de uppgivna totala kostnaderna för investeringar i projekt som fått lokaliseringspolitiskt stöd under perioden 1 juli 1965—30 juni 1968.

	Uppgiven investeringskostnad totalt (milj. kr.)		
	Byggnader	Maskiner	Summa
Totalt	643,6	508,1	1 151,8
<i>Inom stödområdet</i>	<i>511,0</i>	<i>365,8</i>	<i>876,8</i>
varav: Västernorrlands län	154,7	157,2	311,9
Västerbottens län	92,3	64,9	157,2
<i>Utom stödområdet</i>	<i>132,6</i>	<i>142,3</i>	<i>275,0</i>

(Källa: Meddelande från inrikesdepartementets lokaliseringseenhet 1968:1)

De totala investeringskostnaderna för projekt som fått lokaliseringstöd under den angivna treårsperioden uppgick enligt tablån till drygt 1 150 milj. kr., varav drygt 640 milj. kr. avsåg investeringar i byggnader och inte fullt 510 milj. kr. maskininvesteringar. Huvuddelen av totalbeloppet föll på stödområdet, dvs. de fyra nordligaste länen samt Hälsingland, norra delen av Kopparbergs län, nordvästra Värmland, Dalsland och norra Bohuslän. Av tablån framgår att av de totala ifrågavarande investeringarna mer än hälften hänförde sig till Västernorrlands och Västerbottens län. Det lokaliseringspolitiska stödet till andra delar av landet än stödområdet har avsett projekt för vilka den totala investeringskostnaden uppgivits till 275 milj. kr., ett belopp som nästan jämnt fördelar sig på byggnads- och maskininvesteringar.

De angivna siffrorna måste givetvis tolkas med allra största försiktighet när det gäller att därur dra slutsatser om omfattningen av den upphandling som i någon mening kan sägas ha genererats av det lokaliseringspolitiska stödet. Beräkningarna av de totala projektkostnaderna är självfallet i och för sig osäkra. Dessa kostnader motsvarar vidare inte alltid den faktiska upphandlingen i betydelsen inköp från utomstående. Påpekas bör också att investeringskostnaderna sträcker sig över en längre tidsperiod än den ovan angivna (1 juli 1965—30 juni 1968), som avser den tidsperiod under vilken beslut om lokaliseringstöd fattats av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen.

Utredning rörande den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten

Utskottet har tidigare i år i sitt utlåtande nr 14 lämnat en sammanfattning av direktiven för en av chefen för inrikesdepartementet tillkallad utredning rörande den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten m. m. Utredningen skall med ledning av erfarenheter av den ekonomiska stödverksamheten se över riktlinjerna för denna samt föreslå former för ett fortsatt lokaliseringstöd. Översynen skall omfatta ett flertal frågekomplex men skall inte avse någon omprövning av de mål för lokaliseringspolitiken

som statsmakterna tidigare uppställt. Översynen skall bl. a. gälla den geografiska avgränsningen av stödet, möjligheterna att bättre samordna lokaliseringstödet med andra stödformer, handläggningen av stödärenden hos centrala och regionala myndigheter samt lämpligheten av att i fall där lösandet av svåra lokala sysselsättningsproblem kräver särskilt rådrum lämna stöd till industrier som hotas av nedläggning. Utredningen har vidare fullmakt att ta upp även andra frågor som berör den lokaliseringpolitiska verksamheten än dem som anges i direktiven.

Utskottet

I motionerna anges det som önskvärt att företag för den upphandling som de gör i samband med att de får lokaliseringstöd anlitar leverantörer på lokaliseringsorten eller inom den närmast liggande näringsgeografiska regionen. En rekommendation i detta syfte föreslås fogas till föreskrifterna om lokaliseringstöd.

Som bakgrund för sin bedömning av motionärernas förslag har utskottet haft vissa uppgifter om det totala beräknade värdet av de investeringar som hänförs till projekt för vilka lokaliseringstöd i form av lån eller bidrag beviljats under en treårsperiod fram t. o. m. halvårsskiftet 1968. Av totala beräknade investeringar i ifrågakvarande projekt på ca 1 150 milj. kr. avsåg ca 640 milj. kr. byggnader och ca 510 milj. kr. maskiner. Genom dessa uppgifter erhålles givetvis endast ett ytterst grovt mått på den faktiska upphandlingen. Om dennas storleksordning torde man dock få ett ungefärligt begrepp.

Vid bygnadsinvesteringarna och den därmed sammanhängande upphandlingen torde till betydande del anlitas företag och arbetskraft med hemvist på lokaliseringsorten eller annorstädes inom den näringsgeografiska region där denna är belägen. Som framgår av tidigare i utlåtandet redovisade uppgifter avsåg inom norra stödområdet nästan 60 procent av de totala beräknade investeringarna byggnader. För investeringar i maskiner torde upphandlingsmarknaden sträcka sig över större geografiska områden både inom och utom landet. När det gäller mera speciella maskininvesteringar får beaktas att närbelägna leverantörer inte alltid torde finnas att tillgå.

Utskottet hyser förståelse för motionärernas synpunkt att största möjliga »spridningseffekt» inom lokaliseringsområdet bör eftersträvas då investeringar företas med hjälp av lokaliseringstöd. Samtidigt finner utskottet det emellertid angeläget att understryka vikten av att de medel som ställs till buds i form av sådant stöd används på ett så ekonomiskt sätt som möjligt. Detta innebär att principen om full affärsmässighet vid upphandlingen i regel inte kan få eftersättas och att följaktligen även leverantörer utanför lokaliseringsorten och den närmast liggande näringsgeografiska regionen ibland kan komma att anlitas.

Frågor rörande den fortsatta lokaliseringpolitiska stödverksamheten behandlas f. n. av en särskild utredning. De problem som motionärerna aktualiserat berörs inte i direktiven för denna utredning. Direktiven innehåller emellertid ett uttalande om att även andra frågor än de direkt omnämnda skall kunna prövas. Utredningen är således oförhindrad att ägna uppmärksamhet åt motionärernas synpunkter. Utskottet anser det till fyllest att denna möjlighet föreligger och finner inte något initiativ i ämnet från riksdagens sida påkallat.

Åberopande vad här anförts hemställer utskottet,
att riksdagen avslår motionerna I: 183 och II: 242.

Stockholm den 5 november 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Åkerlund (h), Lundin (s), Enarsson (h), fru Lundblad (s)* och herr Österdahl (fp);

från andra kammaren: herr Regnéll (h), fru Renström-Ingenäs (s), herrar Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Bengtsson i Landskrona (s), Larsson i Umeå (fp)* och Löfgren (fp)*.

* Ej närvarande vid justeringen.